

Būkite malonūs, gailėstingi, atleidūs vieni kitiems, kaip ir Dievas Kristuje atleido jums. /Ef 4,32/

2010 m. gruodis Vilniaus ev. reformatų parapijos tarybos informacinis leidinys Nr. 8 (104)

Leidžiamas nuo 1998 m. lapkričio mėn. ISSN 2029-512X

MIELI KRIKŠČIONYS, MIELI LIETUVOS EVANGELIKAI REFORMATAI!

Sveikinu sulaukus Kalėdų švenčių, kurias mes su visu krikščionišku pasauliu švenčiame.

Gimė Dievo Sūnus, mūsų Išganytojas.

Jis gimsta neturtingas ir moko mus, kad meilė nepriklauso nuo turtų.

Jis nešneka, tačiau apie Jį kalba angelas, piemenys ir išminčiai.

Jis gimė, ir pirmąją naktį išsipildo pranašo Izaijo žodžiai:

Tauta, gyvenusi tamsybėje, išvydo didelę šviesą.

Gyvenusiems mirties šešėlio krašte nušvito šviesa. / Iz 9, 2/

Kai nušvinta nepaprasta šviesa, ji nušviečia daugybę širdžių, milijonus širdžių.

Kai prietemoje nušvinta šviesa, tai pakampėse esanti tamsa dar sutirštėja.

Tamsos dar daug, mes matome tą tamsą ir tamsos darbus. Bet tie, kurie priima šviesą, nebebijo tamsos.

Priėmę šviesą mes priimame ir didelį Gerosios Naujienos džiaugsmą, nes angelas sako:

„Nebijokite! Štai skelbiu jums didelį džiaugsmą, kuris bus visai tautai.

Šiandien Dovydo mieste jums gimė Gelbėtojas. Jis yra Viešpats – Kristus.

Ir štai jums ženklas: rasite kūdikį, suvystytą ir paguldytą ēdžiose“. / Lk 2, 10-12/

Viešpaties gimimo šviesa nugali pasaulio tamsą.

Priimkime Gelbėtojo šviesą, džiaukimės dideliu džiaugsmu.

Su šventėmis

Jūsų Kristuje gen.superintendentas kun. Tomas Šernas

Teisus žmogus gyvena tikėjimu

Pamokslas, pasakytas Vengrijos reformatų Bažnyčios vyskupo kun. Mihály Márkus Biržuose kun. Tomo Šerno ordinacijos superintendentu pamaldose 2010 m. rugsėjo 25d.

Mylimi Dievo krikščionys, mielos seserys ir broliai!

Pasiklausykime Dievo žodžio, kuris kalba man ir kuris, aš tikiu ir viliousi, per mane jums visiems perduos mūsų Viešpaties žinią. Pasiklausykime Dievo Žodžio, kuris yra užrašytas pranašo Habakuko knygos 2 perskyrime, 1-2 ir 4/b eilutės:

„Stovėsiu savo sargybos vietoje, liksiu ant pylimo, lauksiu, ką jis man sakys, koks bus jo atsakymas į mano skundą. Tuomet VIEŠPATS man atsakė ir tarė: <...> o teisus žmogus gyvena savo tikėjimu.“

Miela parapija, šioje knygoje nėra jokių duomenų apie pranašo Habakuko asmenį ir to meto laikotarpį. Tačiau skirtingai nuo kitų pranašų, pranašas Habakukas klausia Dievo ir laukia Jo atsakymo. Ko jis paklausė?

Pasiklausykime šių klausimų, kurie yra užrašyti Biblijoje:

„Kiek ilgai dar šauksiu, VIEŠPATIE, o tu manęs neišgirsi? Arba rėksiu: „Smurtas!“ - o tu manęs negelbėsi? Kodėl rodai man nusikaltimus ir žiūri į vargą? Aš puldinėjamas ir prievartaujamas, kyla vaidai, nesiliauja barniai. (Hab 1,2-3) - VIEŠPATIE, mano Dieve, tavo akys per šventos žvelgti į piktą, tu negali žiūrėti į nusikaltimus. Tad kodėl žiūri į klastūnus ir tyli, kai nedorėliai ryja teisesnius už save?“ (Hab 1,12/a - 13).

Tai sunkūs klausimai. Tuo pačiu tai seni ir nauji klausimai. Galbūt

mes galime sakyti, kad tai yra amžini klausimai? Arba tai yra retoriniai klausimai, kurie neturi jokio atsakymo? Tik paklausama ir žengiamo toliau, nieko nebelaukiant? O ką daro pranašas?

„Stovėsiu savo sargybos vietoje, liksiu ant pylimo“ (Hab 2, 1/a). Dievo mylimi krikščionys: kur stovi Kristus, ten visada yra sargybos postas. Tarp valstybių ir konfesijų, tarp tikėjimo ir netikėjimo, tarp papročių ir blogų įpročių, tarp moralės ir amoralumo. Sargybos postas visada yra labai svarbi vieta. Bet tai yra pavojinga vieta, net gyvybei pavojinga. Tačiau sargybos poste galima išgirsti atsakymą.

Apie tai, kokias užduotis turi sargas, mums kalba pranašas Ezechielis: *„Žmogau, paskyriau tave Izraelio namų sargybiniu. Kai tik išgirsi iš mano lūpų žodį, mano vardu juos perspėsi“ (Ez 3,17; Ez 33,7).* Tolimesnis tekstas mums visiems yra žinomas.

Pranašas ne veltui stovėjo savo sargybos vietoje: *„Tuomet Viešpats man atsakė ir tarė.“ (Hab 2,2/a)* Mūsų Viešpats nepalieka mus be atsakymo. Tačiau šį atsakymą mes galime išgirsti tik tada, kuomet liekame laukti sargybos poste. Tačiau ką atsakė Viešpats?

Koks gali būti galimas atsakymas į šiuos sunkius klausimus? - Smurtas, blogybės, bėdos, plėšimai, prievarta - ir t.t. Ar iš viso įmanoma į tai ką nors atsakyti?

„Teisus žmogus gyvena savo tikėjimu“ (Hab 2,4/b) - taip skamba atsakymas. Ši Biblijos eilutė skirtingose kalbose turi daug vertimo galimybių, kurių aš čia nevardinsiu. Aš manau, kad mano užduotis yra perduoti žinią: teisus žmogus gyvena savo tikėjimu!

Mes žinome, kad atsižvelgdami į tai, ką Dievas per Jėzų Kristų mums suteikė, mes galime kalbėti apie mūsų „teisingumą“. Tai yra Evangelijos šerdis, tai yra dovana, kurią gavome: būti teisiu prieš

Dievą ir žmones.

Naujasis Testamentas šį pranašiką sakinių cituoja tris kartus. Trijuose svarbiuose kontekstuose. Laiške romiečiams mes skaitome: *„Aš nesigėdiju Evangelijos. Ji juk yra Dievo galybė išgelbėti kiekvienam tikinčiajam, pirma žydui, paskui graikui. Joje apsireiškia Dievo teismus iš tikėjimo į tikėjimą, kaip parašyta: Teisusis gyvena tikėjimu.“ (Rom 1,16-17)*

Pas pranašą Habakuką parašyta: gyvena tikėjimu. Pas Paulių: gyvena tikėjimu. Šios dvi pozicijos papildo viena kitą ir jos sutinkamos Laiške galatams:

„Kad įstatymu niekas nenuiteisnamas Dievo akyse, aišku, nes teisusis gyvena tikėjimu.“ (Gal 3,11-12)

Laiške hebrajams mes skaitome trečiąją citatą:

„Mano teisusis gyvena tikėjimu, ir, jeigu jis bailiai pasitrauktų, mano siela juo nebesigėrės. Tačiau mes nesame bailūs pabėgėliai savo pražūčiai, bet laikomės tikėjimo, kad išgelbėtume savo sielas.“ (Hbr 10,38-39) Čia tikėjimas taip pat yra visko centras.

Mylimi Dievo krikščionys, mielos seserys ir broliai, gerbiami kolegos kunigai ir kunigės ir, žinoma, gerbiamas ordinacijos laukiantis broli Superintendente, - mes visi turime klausimų. Taip pat sunkių klausimų: kada, kur, kaip, kodėl?..

Stovėkime savo senoje ar naujoje sargybos vietoje ir nedvejodami tikėkime, kad mūsų Viešpats ir šiandien yra pasiryžęs mums atsakyti, kalbėtis su mumis. Kaip tai buvo pradžioje, kaip yra dabar ir kaip bus per amžių amžius, Jo atsakymas nepasikeis:

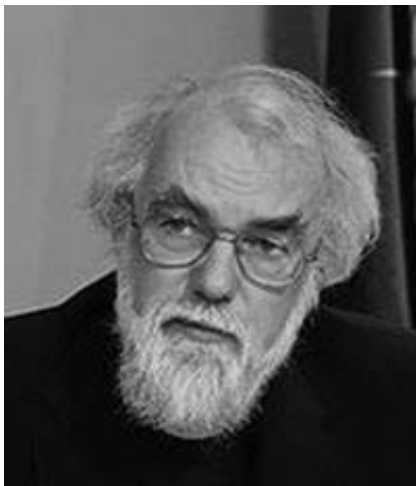
„Teisus žmogus gyvena savo tikėjimu!“

Amen.

Iš vokiečių kalbos vertė
kun. Tomas Sakas

Rowan Williams. APIE MALDĄ

Kenterberio arkivyskupo, Anglijos Anglikonų Bažnyčios primo bei Pasaulinės Anglikonų bendrystės dvasinio lyderio mintys iš S. Žiugždaitės parengto straipsnio bernardinų internetinėje svetainėje www.bernardinai.lt

Kiekvienos maldos uždavinys yra atskleisti, „kaip aš Dievui leidžiu būti Dievu? Kaip ištuštinu savo protą ir širdį – ne taip, kad tapčiau vien tuštuma, – bet kad asmeninis Dievo artumas įžengtų į mane?“

Jei visa mano malda yra mėginimas išiklausyti į Dievą, turėtume prisiminti, kad Dievas, su kuriuo norime susitikti, yra *asmuo*, ir mes įžengėme į *asmeninio* bendravimo erdvę.

Žinoma, tai reiškia, kad malda yra kur kas daugiau nei vien žodžiai, lygiai taip pat, kaip as-

meninis bendravimas yra kur kas daugiau nei vien žodžiai. <...>

Kadangi mūsų protai yra tarsi animacinių filmų herojai, nuolat didžiuo greičiu zujantys ankštoje erdvėje, sunkiausias dalykas, žinoma, yra nurimti. Kaip mums atsidurti ten, kur esame? Nusėsti į savo kūnus, į štai šią konkrečią vietą ir tiek nurimti, kad Dievas galėtų ištrykšti mumyse tarsi vanduo tvenkinyje?

Esame įpratę veikti taip chaotiškai ir karštligiškai, kad mums tikrai reikalinga disciplina; štai kodėl per visą Bažnyčios istoriją, kaip ir kitose religijose, sutinkami įvairūs būdai, kaip padėti sau atgauti savivoką, nurimti.

Ypač daug apie tai buvo mąstoma krikščioniškojoje Rytų tradicijoje. Buvo raginama įsitikinti, ar tavo kvėpavimas yra lygus ir reguliarus, ar esate teisingoje pozicijoje, klūpėdami ar sėdėdami, o kai kurie patardavo net stovėti, – svarbu, kad jūs galite tinkamai įsitaisyti taip, kad galėtumėte jausti savo alsavimą, – kylantį ir nusileidžiantį. Tai išties visai paprasta. Mano pagrindinis metodas (asmeninis) yra gerai įsitaisyti (sėdint, atrėmus tiesią nugarą) ir penkis – šešis kartus labai sąmoningai giliai įkvėpti ir iškvėpti, susitelkiant prie žodžio „Dievas“ ir paprasčiausiai pamažu atsipalaiduoti.

Dabar ima kilti protas ir mintys – kas minutę jums tenka sulaikyti save ir priminti sau, kuo užsiimate. Šioms pastangoms įvardyti galima pasitelkti inkaro įvaizdį: jums reikia kažko, į ką įsitverti, kur įsitvirtinti, ir štai čia prireikia žodžių. <...>

Šv. Pranciškus Asyžietis paprastai sakydavo: „Mano Dievas, mano viskas“, arba tiesiog kartodavo Jėzaus vardą. Būna, kad žmonės pastebi, jog tam tikri žodžiai, giesmės ar psalmės eilutė pagauna juos – pavyzdžiui, „Jėzau, mano sielos mylimasis“; kartokite ją, kol ji taps tokia natūrali kaip jūsų kvėpavimas. <...>

Pagrindinė užduotis kažkur išmesti inkarą, nurimti, užtikrinant, kad jūsų kūnas jaučiasi patogiai, bet nėra suglebes, budrus, bet neįsitempęs. Tai galima pasiekti kvėpavimu, minėtais žodžiais ir pasirenkant mums reikšmingą maldos vietą. Stebėtina, kaip tai veikia labai skirtingoje aplinkoje; nebūtina būti bažnyčioje, šventoje vietoje, bet patartina pasirinkti asociacijų keliančią vietą.

Čia kyla kita mintis apie malda – ji niekada nėra vien jūsų pastangų rezultatas. Krikščionys stengiasi melstis taip, kad Jėzus, Dvasios jėga, kai ką nuveiktų juose. Tad tai ne tavo darbas. Tu tik prisijungi prie srovės ir leidiesi nešamas. Todėl melstis kartu su kitais tikrai pravartu; tai tikrai kažkas labai autentiško, o ne fakultatyvaus.

Jei grupė žmonių meldžiasi tyloje, jie nėra šeši atskiri žmonės, kurių kiekvienas žiūri į savo plytų sieną, o bendra pastanga įžengti į Jėzaus Kristaus gyvenimą ir veiklą. Kai jūs tai darote, kai mėginatė ir jums pavyksta „nusėsti“, žinote jūs tai ar ne, užsimezga bendra veikla – kažkas, ką jūs darote kartu – ir kartais tai tampa tikrai apčiuopiama. Jei esate grupėje žmonių, kurie yra šitaip susitelkę,

nukelta į 4 p. ►

*Mokiniai prašė Jėzų: „Viešpatie, išmokyk mus melstis“.
Jėzus atsakė: „Kai meldžiatės, sakykite, Tėve, mūsų“...*

jūs puikiai suvokiate, kad esate ne vienas. <...>

Pirmasis dalykas, anot Naujojo Testamento, Pauliaus žodžiais tariant, yra tas, kad „*Jau nebe aš gyvenu, bet gyvena manyje Kristus*“. Siekdamas atlikti tai, ko iš manęs tikimasi, – būti kitu su Jėzumi Kristumi pasaulyje, būti Jo meilės ir pažadų atspindžiu – turiu patraukti iš kelio bent dalį savęs, pažvelgti į save naujoje šviesoje. <...> tyla ir malda iš tiesų yra būdas, kaip tapti nesavanaudžiu, susitelkusiui prie kažkokio kito dalyko, kažkokio Kito Asmens.

Antrasis aspektas, nusakantis, su kuo čia turime reikalą, yra mūsų tikėjimas, kad esame sukurti pagal Dievo paveikslą. Kam mes žmonės esame skirti? Na, dienų pabaigoje mes esame skirti paprasčiausiai gėrėtis Dievu. Dorybių ir tarpusavio meilės gyvenimas, kova, į kurią įsitraukiame siekdami teisingumo ir kitų žmonių gerovės, galiausiai yra skirta tam, kad kiekvienam taptų prieinamas tas pats *džiaugsmas* Dieve.

Siekis geriau pažinti Dievo džiaugsmą tikrai nėra savanaudiškas dalykas; tai indėlis į tai, kur link žmonija privalo eiti. Kai kurie žmonės tą indėlį atlieka aktyviu tarnavimu, kitiems tai yra ganėtinai išbandanti ir alinanti tarnystė tapti tokiems skaidriems Dievo meilei, kad ji paliestų ir uždegtų žmones aplinkui. <...>

Privalote laikytis Jo, nes maldoje jūs neištirpstate Dieve, bet įžengiate į Jėzų ir su Jėzumi, kad dalyvautumėte jo paties santykiuose su Dievu Tėvu.

Manyčiau, kad itin svarbu maldai pasitelkti Bibliją. Ypač skaityti tekstus tokius kaip Evangelija pagal Joną arba apaštalo Pauliaus Antrasis laiškas korintiečiams. Ten labai galingai juntama, jog krikščionio gyvenime vykstantis procesas yra tai, kad tau yra duodami žodžiai, žodžiai, kuriuos Jėzus taria Tėvui. Jėzaus žodžiai ir meilė visad supa ir palaiko, ir pripildo tave maldos procese.

Naujoji Apaštalų bažnyčia Šilutėje

Lapkričio 21 d., sekmadienį, Šilutės Naujosios apaštalų bažnyčios tikintieji šventė savo maldos namų 20 -metį.

2004 m. statistikos duomenimis, Lietuvoje yra 35 reguliariai susirenkančios šios tikėjimo pakraipos bendruomenės, kurias vienija 5600 narių, jiems tarnauja 80 bažnyčios tarnų. Pirmoji šiame krašte Naujosios apaštalų bažnyčios bendruomenė buvo įkurta net 1902 metais dabartinės Šilutės teritorijoje – Verdainėje.

Naujosios apaštalų bažnyčios šaknys – XIX a. viduryje Anglijoje prasidėjęs irvingistų (presbiterionų kunigo Irving'o pasekėjų) judėjimas, greitai išplitęs Šveicarijoje bei Vokietijoje. Vokietijoje susikūrusi atšaka pasivadino Naujoji apaštalų bažnyčia. Anglijos irvingistų judėjimas pamažu nusilpo. Šiandien šiai Bažnyčiai vadovauja apaštalų kolegija ir vyriausiasis apaštalas, reziduojantis Šveicarijoje, Ciuriche. Atskiriems regionams vyriausiasis apaštalas skiria vadovauti apaštalus, jam talkina vyskupai. Naujųjų apaštalų bažnyčios bendruomenėms vadovauja kunigai ir diakonai. Apaštalai turi teisę pamaldose atleisti nuodėmes, teikti sakramentus. Visi bažnyčios tarnai dirba be jokio atlygio, ir kiekvieną sekmadienį vyksta pamokslauti vis į kitą bendruomenę.

Bažnyčios struktūra yra švelniai hierarchinė, primenantį katalikų

Bažnyčią, netgi vyriausiasis apaštalas yra įvardijamas apaštalo Petro įpėdiniu, kaip ir Romos popiežius.

Sovietų okupacijos metais šios Bažnyčios veikla Lietuvoje buvo nutrūkusi.

Atsikūrus Lietuvai, buvo atkurta ir Naujoji apaštalų bažnyčia – pirmiausia Šilutėje, paskui ir kituose rajonuose. Lietuvos Naujoji apaštalų bažnyčia yra pasistačiusi 6 maldos namus – bažnyčias.

Rugsėjo 23 d. grupė Seimo narių pasiūlė suteikti valstybės pripažinimą Lietuvos naujai apaštalų bažnyčiai. Pagal dabar galiojantį Religinių bendruomenių ir bendrijų įstatymą, kitos (netradicinės) religinės bendrijos gali būti valstybės pripažintos kaip Lietuvos istorinio, dvasinio ir socialinio palikimo dalis, jeigu jos yra palaikomos visuomenės ir jų mokymas bei apiegos neprieštaruja įstatymams ir dorai bei yra praėję ne mažiau kaip 25 metai nuo pirminio jų įregistravimo Lietuvoje.

Valstybės pripažinimas reiškia, kad valstybė palaiko religinių bendrijų dvasinį, kultūrinį ir socialinį palikimą.

„V.r.ž.“ inf., parengta pagal straipsnius žiniasklaidoje

ŠIMTMEČIŲ TRADICIJOS

Vilniaus distrikto Vilniaus reformatų bažnyčia

Visuotinai laikomasi nuostatos, kad konkreti Reformacijos data yra 1517 metų spalio 31 diena, kai augustinų vienuolis dr. Martynas Liuteris ant Vitenbergo bažnyčios durų prikėlė savo teologines tezes. Vokietijoje prasidėjęs judėjimas, greit išplito po visą pasaulį. Tikėjimo klausimai išsiveržė iš dvasinio, religinio ar akademinio rūbo ir per netikėtai trumpą to meto laiko supratimą tapo politinių ir ekonominių visuomenės santykių palydovu. Lietuva XVI a. aktyviai įsitraukė į Europos dvasinio judėjimo pokyčius, čia taip pat atsirado Reformaciją palaikančių žmonių. Evangeliskąjį išpažinimą XVI a. Lietuvoje globojo ir rėmė įtakingi politiniai globėjai: Radvilos Juodasis ir Rudasis, o vėliau - pastarojo Biržų – Dubingių dinastijos palikuonys.

„Lietuvos evangelikų reformatų Bažnyčios, kaip bažnytinio administracinio Lietuvos vieneto, bažnytinės reformatų provincijos (lot. *Unitas Lithuaniae*) įkūrimo data sąlyginai laikoma 1557 metai, kuomet prasidėjo tikėjimo išpažinimo klausimus svarstę Sinodo posėdžiai Vilniuje. Pirmasis reformatų baž-

nyčios išrinktas superintendentas buvo kunigas Simonas Zacijus.

Superintendentas (lot. *Superatendents*, gr.*episcopus*) Lietuvoje, Vokietijoje, Švedijoje ir kitose šalyse yra evangelikų reformatų bažnyčios administracinio vieneto – distrikto (vyskupystės) vyriausiasis dvasininkas, vyskupas, kuris turi bažnytinės teisės išpildymo administracinę galią. Bažnytinės teisės leidžiamoji galia, bažnytinių pareigų skyrimas ir atsakomybė už jas priklauso Sinodui. Superintendentai yra

ordinuojami (šventinami) Sinodo sprendimu.

Reformacijos laikotarpiu Lietuvos reformatų Bažnyčia – *Unitas Lithuaniae* provincinio arba nacionalinio Sinodo, buvo administraciškai suskirstyta į tris, o vėliau šešis distriktus. Juose buvo šaukiami distriktų Sinodai ir renkami superintendentai. Po jų vykdavo bažnytinės provincijos arba Lietuvos nacionalinis Sinodas, jame išrinktas generalinis superintendentas vadovavo visai provincijai. Šių dienų Lietuvos teritorijoje yra trys distriktų bažnyčios: Vilniuje, Biržuose ir Kėdainiuose. Kiti likę distriktai apėmė dabartines Baltarusijos teritorijas. Dėl kontrreformacijos ir karų Reformatų bažnyčia silpnėjo ir XIX amžiaus viduryje ją tesudarė trys distriktai. Po pirmo Pasaulinio karo Lietuvos reformatų – *Unitas Lithuaniae* parapijos atsidūrė Lietuvos, Lenkijos ir Sovietų sąjungos valdomose teritorijose. Lenkijos valdomame Vilniaus krašte reformatų Bažnyčia atsigavo ir augdama sėkmingai pildė savo misiją. Parapijos, patekusios į Sovietų sąjungos valdžią Baltarusijoje, buvo galutinai sunaikintos. Lietuvos Respublikos teritorijoje Reformatų bažnyčia gana greitai atsigavo po karo niokojimų. Mirus superintendentui kun. V. Meškovskiui, 1921 metais Sinode Biržuose generaliniu superintendentu buvo išrinktas kun. P. Jakubėnas. Jau nuo 1919 metų Reformatų bažnyčia Lietuvoje buvo vieno distrikto Bažnyčia su centru Biržuose. Bažnyčios

nukelta į 6 p. ►

Žemaitijos distrikto Kėdainių reformatų bažnyčia

Viktorija Liauškaitė

generalinis superintendantas pildė kartu distrikto ir generalinio superintendente pareigas. Karo metu, pasitraukus į Šveicariją ir ten mirus generaliniam superintendantui kun. P. Jakubėnui, 1942 m. birželio 25 d. Sinodas Biržuose superintendentu išrinko likusį Lietuvoje vyriausią amžiumi kunigą Adomą Šerną. 1944 m. Biržuose įvyko paskutinis Lietuvos reformatų Sinodas. Po karo sovietų valdžia neleido šaukti Sinodų nusistovėjusia tvarka.

„1946 m. gegužės 27 d. buvo sušaukta likusių Tėvynėje dvasininkų ir Sinodo narių – kuratorių sesija Biržuose, pirmininkaujant superintendantui kun. A. Šernui, dalyvaujant kunigams P. Jašinskui, A. Balčiauskui, M. Frankui, kuratoriams A. Kriščiukėnui, J. Kuginiui, P. Dubrai ir kt. Sesijoje sudaryta laikinoji Konsistorija veikė iki 1957 m. rugpjūčio 18 d., kada Biržuose buvo

Užnerio distrikto Biržų reformatų bažnyčia

sukviestas I-sis pokarinis reformatų Sinodas, švenčiant 400 metų jubiliejų nuo pirmojo Sinodo Vilniuje 1557 metais“, – rašoma „Lietuvos evangelikų bažnyčios kalendoriuje“ 1987 metais.

„1957 metų Sinode dalyvavo svečiai iš broliškų bažnyčių: Latvijos ev. liuteronų arkivyskupas Gustavas Turs iš Rygos, pravestas Peteris Klepers iš Rygos, pravestas Alfonsas Vecmanis iš Mintajos, Lietuvos ev. liuteronų Konsistorijos prezidentas kun. Vilius Burkevičius iš Kauno, Rygos ev. reformatų – brolių surinkimo atstovas K. Tatoris ir kt. Sinodo dalyviai priėmė Šv. Vakarienę pagal reformatų tikėjimo tradiciją iš arkivyskupo G. Turs ir superintendente A. Šerno rankų“, – atspausdino 1956 m. liuteronų pradėtas leisti tęstinis leidinys „Evangelikų bažnyčios kalendorius 1958 metams“.

Iš Lietuvos emigravę reformatai savo tarpe turėjo net kelis superintendentes. Be gen. superintendente kun. Povilo Jakubėno, emigravusio į Šveicariją, Vokietijoje atsidūrė superintendantas prof. dr. Konstantinas Kurnatauskas, Lenkijoje – superintendantas Jonas Šepetys, miręs 1941 m.

1948 m. birželio 24 d. Vokietijoje, Klein Wittensce, Šlezvige, buvo sušauktas I-asis lietuvių reformatų tremties Sinodas. Po to išėivijos lietuvių Sinodai vyko kas metai. 1953 metais mirusį kun. P. Jakubėną gen. superintendente poste pakeitė prof. dr. Konstantinas Kurnatauskas. Šiam mirus 1966 m., gen. superintendentu išrinktas kun. Stasys Neimanas, jau nuo 1953 metų vykdęs superintendente pareigas. Po jo mirties 1995 metų kovą, keletą mėnesių – kun. Povilas Dilys. Pastarajam mirus 1995 metų liepos mėn., reformatų generalinio superintendente institucija nustojo veikti ir emigracijoje. Šios institucijos nebuvimas kėlė didelių sunkumų Reformatų bažnyčios atgimimui Lietuvoje. Tuo metu labai trūko teologijos studijas baigusiu dvasininkų ir apskritai nebuvo kas kompetentingai vykdo bažnytinės teisės priežiūrą. Pirmieji bandymai atkurti šią instituciją prasidėjo nuo neformalaus jau tarnaujančių

Baltarusijos distrikto Zaslavio buv. reformatų bažnyčia

dvasininkų ir teologijos studentų susitikimų, vėliau peraugusių į dvasininkų sesijas. 2001 metų Sinodas Biržuose – vienas svarbiausių dvasininkų sesijų, dvasininkų nuoširdaus ir kolegialaus darbo ir bendrystės su parapijiečiais rezultatas. Sinode, stebint ir konsultuojant reformatų teologijos ir bažnytinės teisės daktarams iš Europos reformatų Bažnyčių, buvo priimti svarbūs teisiniai sprendimai, kurie sugražino Sinodo, kaip institucijos autoritetą, buvo išrinkta Kolegija (vėliau - Konsistorija). Ją sudaro 4 dvasininkai ir 4 pasaulietiniai bažnyčios vyresnieji. 2003 metais Sinodas žengė dar vieną žingsnį atkuriant Bažnyčios struktūrą. Laikiniai eiti Bažnyčios superintendente pareigas paskiriamas Biržų evangelikų reformatų parapijos klebonas kun. Rimas Mikalauskas. Taip pat buvo numatyta per metus sudaryti vyriausiojo dvasininko pareigas nustatanti kanoninį sąvadą. Tai buvo atlikta, ir 2004 metų Sinodas Biržuose sąvadą patvirtino bei išrinko Bažnyčios generalinį superintendentą. Juo tapo kun. R. Mikalauskas. Superintendente ordinacija įvyko 2004 m. Tai buvo istorinė diena Lietuvos evangelikų reformatų Bažnyčiai. Tai jos paskutinės – vyriausiojo Bažnyčios dvasininko institucijos atstatymo data.

Viktorija Liauškaitė

Paminėtas Veterinarijos akademijos rektorius, reformatas Jonas Čygas

Gruodžio 3 d. Jasiškiuose, netoli Nem.Radviliškio, prie namo, kuriame gyveno Čygu šeima, buvo atidengta memorialinė lenta, skirta Lietuvos veterinarijos akademijos rektoriui Jonui Čygui Jo 100 – osioms gimimo metinėms pažymėti. Ta proga Biržų pilies salėje įvyko Jam skirtas atminimo vakaras.

Jonas Čygas – Lietuvos veterinarijos gydytojas, parazitologas, biologijos mokslų kandidatas – gimė 1910 m. kovo 11 d. Jasiškiuose, Biržų rajono Nemunėlio Radviliškio valsč., reformatų valstiečių Elžbietos Žemaitytės ir Juozo Čygu šeimoje.

1928 m. baigė Biržų gimnaziją, o 1929 m., gavęs Žemės ūkio ministerijos stipendiją, išvyko į Berlyno aukštąją veterinarijos mokyklą studijuoti veterinarijos mokslų. 1929 m. perėjo į Vienos aukštąją veterinarijos mokyklą, kurią baigė 1935 metais.

Grįžęs J.Čygas 1936–1941 m. dirbo veterinarijos gydytoju Šiauliuose.

1939 m. už antivalstybinę veiklą buvo ištremtas iš Šiaulių, dirbo Panevėžyje, Raseiniuose.

Karo metais Jonas Čygas buvo paimtas į sovietų armiją ir 1942–1943 m. dirbo 16-osios lietuviškosios divizijos 224 artilerijos pulko veterinarijos gydytoju.

Po karo 1945–1947 m. J. Čygas – mėsos ir pieno pramonės liaudies komisaras, ministras.

1947 m. rudenį Jonas Čygas buvo paskirtas Lietuvos veterinarijos akademijos rektoriumi ir išrinktas Parazitologijos ir akušerijos katedros vedėju, nuo 1948 m. docentas.

1956 m. apsigynė biologijos mokslų kandidato disertaciją „Kiaulių, galvijų ir avių helmintai ir helmintozės Lietuvoje“ – tyrė Lietuvos galvijų, avių ir kiaulių helmintus ir helmintozes.

J. Čygas parašė dvi brošiūras parazitologijos klausimais, paruošė apie dešimt mokslinių straipsnių, į lietuvių kalbą išvertė rusų akademiko K. Skriabino pa-

razitologijos vadovėli. Buvo pradėjęs ruošti stambią monografiją parazitologijos klausimais, tačiau sumanymo įgyvendinti nepavyko.

Už nuopelnus mokslui doc. dr. Jonas Čygas buvo pristatytas profesoriaus vardui gauti.

Mirė Jonas Čygas 1959 m. liepos 25 d. Kaune, eidamas 50-uosius metus.

Pagerbti penktojo Veterinarijos akademijos rektoriaus Jono Čygo atminimo į Biržus buvo atvykę: dabartinis akademijos rektorius – kancleris Henrikas Žilinskas, profesoriai Vygandas Skimundris ir Aniolas Sruoga.

J. Čygo duktė Irena savo ir sesers Jonės bei brolio Andriaus vardu dėkojo visiems, prisidėjusiems prie Tėvelio atminimo įamžinimo, prisiminė gausią, draugišką Čygu šeimyną, sakė, kad Tėvas labai gerbė savo šeimą, protėvius, tikėjimą, laikė save tikru reformatu.

Irena papasakojo, kad mokantis Jonui Čygui Biržų gimnazijoje ir vėlesniu laikotarpiu Jo pasaulėžiūros formavimuisi didelės

įtakos turėjo Biržų šviesuomenės aplinka, evangelikų reformatų bendruomenė.

Išvykus studijuoti veterinarijos mokslų į užsienį, Jam labai padėjo dėdė iš motinos pusės Juozas Žemaitis (vėliau Lietuvos Veterinarijos akademijos rektorius, profesorius), evangelikai reformatai ir jų dvasininkai: A.Balčiauskas, St.Neimanas, A.Šernas. Autoritetingi giminės: Juozas ir Petras Žemaičiai, Jonas ir Martynas Yčai, Šernai, Kregždės, Korsakai bei kiti pažangūs reformatai išugdė ir stiprino J.Čygo dorovinius principus, tiesos, gėrio bei pažangos troškimą.

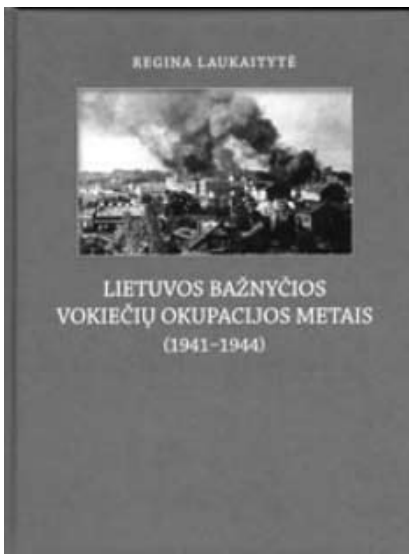
Jonas Čygas mėgo skaityti E.Kantą, domėjosi jo filosofija. Retsykiais savo vaikams primindavo E.Kanto žodžius, kad „darbas suteikia žmogui ne tik džiaugsmą, bet ir apsaugo nuo sugedimo“ arba savais žodžiais aiškino teiginį, kad „susižavėjimo verti tik du dalykai – žvaigždėtas dangus virš manęs ir moralinis imperatyvas manyje“.

Tokiais moraliniais principais paremtas buvo LVA rektoriaus, reformato Jono Čygo trumpas, bet prasmingas gyvenimas, santykiai su bendradarbiais, artimaisiais, tokį Jį prisiminė vakaro Biržuose dalyviai, Lietuvos Veterinarijos akademijos mokslininkai, visuomenė, pasirūpinusi Jo atminimo įamžinimu Jasiškiuose bei padėjusi išleisti knygą „Jonas Čygas“.

„V.r.ž.“ inf

Reformatų Bažnyčia nacių okupacijos metais

Lietuvos istorijos instituto vyresn. moksl. bendradarbė, humanit. moksl. daktarė Regina Laukaitytė 2010 metais išleido monografiją „Lietuvos Bažnyčios vokiečių okupacijos metais (1941–1944)“. Algirdas Žemaitaitis, daug rašantis liuteronų – reformatų istoriniais klausimais, Lietuvos mokslininkų laikraščiu „Mokslo Lietuva“ parašė kai kurių knygoje paliestų temų santrauką – apžvalgą. Autoriui maloniai leidus, perspausdiname tas pastraipas, kurios tiesiogiai liečia mūsų – Lietuvos ev. reformatų Bažnyčią.

Sentikių, Stačiatikių ir Evangelikų liuteronų bei Reformatų bažnyčios padėties 1941–1944 m. tyrimas dėl šaltinių stokos gana komplikuoatas. <...> Kitatikiai Lietuvoje buvo kitataučiai (išskyrus evangelikus reformatus; sentikiai bei stačiatikiai – rusai, dalis evangelikų liuteronų – vokiečiai bei latviai), tad šių religinių mažumų situacijos analizė yra vienas iš būdų geriau pažinti tautinius santykius Lietuvoje. Mat nacionalizmu, protekcionizmu persmelkta politinė aplinka 1941–1944 m. gerokai sukiršino Lietuvos tautas <...>.

Vokiečių konfesinė politika Lietuvoje buvo gana palanki: įžengę į kraštą, kurio politiniai sluoksniai ir Bažnyčios deklaravo lojalumą, jie nepersekiojo Bažnyčių bei tikinčiųjų (išskyrus judėjus), toleravo religines apeigas. Bažnyčios sovietmečiu patyrė grubią diskriminaciją, neteko nekilnojamojo

turto, galimybės tęsti labdaros organizacijų ir konfesinių mokyklų darbo, prasidėjus vokiečių okupacijai pradėjo atkurti apgriautą savo struktūrą, grįžti prie įprastinės veiklos. <...>

Bandyta pertvarkyti visų Bažnyčių juridinį statusą, jas įregistruoti. 1942 m. birželio 19 d. Ostlando reichskomisaras Hinrichas Lohsė išleido įsaką „Apie religinių bendruomenių teisinę padėtį“. Šiuo įsaku okupuotuose kraštuose veikusių religinių bendruomenių, t. y. Bažnyčių vadovai įpareigoti per tris mėnesius generaliniam komisarui pranešti svarbiausius duomenis apie bendruomenę, vadovaujančius asmenis, draugijas. Be to, jie išpėti, kad „religinės bendruomenės ir jų bendrieji bei vietos organai, vadovaujantys asmenys privalo apsiriboti religiniais reikalais“, antraip generalinis komisaras gali nubausti juos pinigine bauda, o reichskomisaras – paleisti religines bendruomenes, keliančias pavojų visuomenės tvarkai ir saugumui. Saugumo policijos lietuviškojo skyriaus viršininkas Stasys Čenkus tų metų rugsėjo 7 d. pateikė svarbiausias žinias apie penkis didžiausias Lietuvos krikščionių Bažnyčias, – jų struktūrą, valdymą ir vadovus.

<...> 1941 m. rugsėjį į mokyklas buvo vėl grąžintos tikybos pamokos ir religiniai simboliai. Okupacijos pradžioje generalinis komisaras nustatė palankias įvairių konfesijų tikybos mokymo taisykles: jos turėjo mokytis gim-

tąja kalba ir tik tie vaikai, kurių tėvai to pageidauja; ten, kur mokiniai sudarė religinę mažumą, atlyginimas turėjo būti mokamas už faktiškai buvusias pamokas, nustatant minimalų 6 moksleivių skaičių klasėje, jei būdavo mažiau mokinių, mokytojas galėjo dirbti be atlygio.

Po metų okupacinė valdžia pakeitė savo požiūrį į tikybos dėstymą – generalinis komisariatas įsakė nutraukti šio dalyko pamokų apmokėjimą pradžios mokyklose. Vis dėlto tikybos pamokos liko tvarkaraštyje <...>.

Tarpukarium Lietuvoje (išskyrus Klaipėdos kraštą) visus civilinės būklės aktus tvarkė įvairių konfesijų dvasininkai. Sovietų okupacijos pradžioje nedelsiant buvo įvesta civilinė gimimo, santuokos ir mirties aktų metrikacija (1940 m. rugpjūčio 15 d. Santuokos ir Metrikacijos įstatymas). Siekiant visiškai nutraukti bažnytinės metrikacijos praktiką, iš bažnyčių buvo atimtos metrikų knygos <...>. Sovietų valdžios įvesta santuokos teisė liko galioti ir vokiečių okupacijos laikotarpiu – 1941 m. liepos 12 d. Laikinosios vyriausybės vidaus reikalų ministras išleido aplinkraštį apskričių viršininkams, apskričių valdyboms ir miestų burmistrams, nurodydamas ir toliau vadovautis minėtais 1940 m. rugpjūčio 15 d. įstatymais.

<...> Tarpukarium Lietuvoje buvo švenčiama labai daug katalikiškų švenčių: iš 18 nedarbo dienų tik Naujieji metai ir Vasario 16-oji buvo pasaulietinės. Iš pra-

džių okupacinė valdžia toleravo esamą padėtį, tačiau 1942 m. kai kurios religinės šventės jau buvo paskelbtos darbo dienomis. <...> 1943 m. buvo iš esmės peržiūrėtas religinių ir valstybinių švenčių sąrašas. Buvo paliktos tik 8 religinės šventės: Naujieji metai, Velykos – jas švenčiant dvi dienas, Šeštinės, Sekminės – jas švenčiant dvi dienas, Devintinės, Šv. Petro ir Povilo, Visų Šventųjų, Kalėdos – gruodžio 25-26 d.

Švenčių sąrašė 1943 m. neliko Vasario 16-osios, tačiau įvestos kelios naujos „įstatyminės“ šventės: Tautinio darbo diena – gegužės 1-oji, „Išlaisvinimo“ diena – birželio 22-oji, Derliaus šventė – pirmasis sekmadienis po Šv. Mykolo.

Protestantų Bažnyčios Lietuvoje vokiečių okupacijos metais

Šalia vyraujančios katalikybės kitos Bažnyčios Lietuvoje buvo palyginti negausios ir neįtakingos. Iš evangelikų 1940 m. čia gyveno apie 60 tūkst. liuteronų ir 13 tūkst. reformatų; pirmieji turėjo 19 parapijų ir 36 filijas, 55 dvasininkus, antrieji – 18 parapijų ir 8 filijas, dirbo 16 dvasininkų. Šių Bažnyčių gyvenimas tarpukariu klostėsi labai skirtingai.

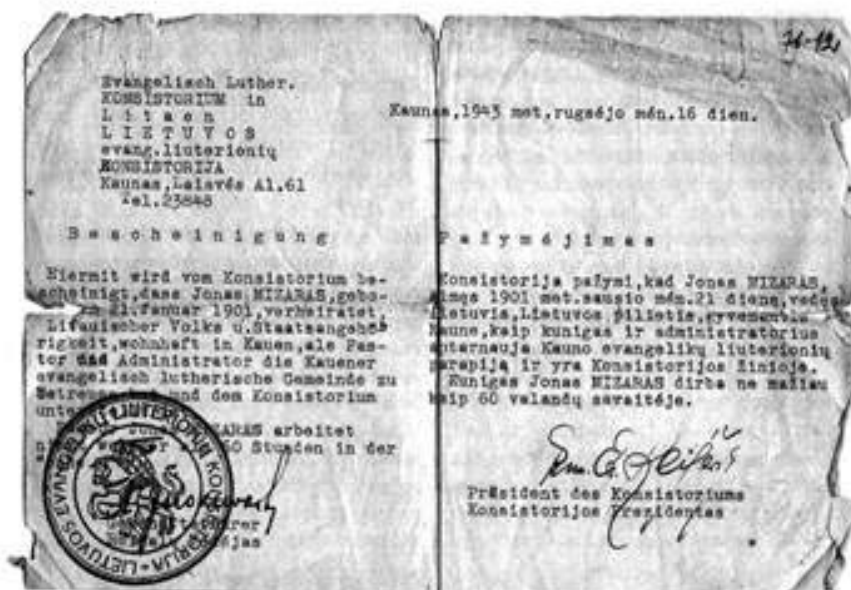
Visos evangelikų reformatų

parapijos buvo lietuviškos (išskyrus Seirijus ir Kelmę, kur pamaldos laikytos vokiečių kalba). Tyrinėtojai pastebi, kad reformatų bendruomenė Lietuvoje buvo vieninga ir disciplinuota <...>.

Monografija skirta Lietuvos krikščionių Bažnyčių (Katalikų, Evangelikų liuteronų bei reformatų, Stačiatikių ir Sentikių) padėties 1941–1944 m. ir politinio turinio bažnytinių dokumentų analizei. Joje tiriama vokiečių okupacinės valdžios konfesinė politika Lietuvoje, katalikų dvasininkijos opozicija okupaciniam režimui, ordinarų ryšiai su Vatikanu, laikysena per holokaustą, lietuvių sielovada Reiche, įvairių konfesijų dvasininkų humanitarinė veikla, pastangos apaštalausti nacių okupuotoje SSRS teritorijoje, apžvelgiami Bažnyčių nuostoliai ir kt. Atskirai tiriama situacija Vilniaus arkivyskupijoje. Prie duose publikuojami svarbūs 194-1944 m. dokumentai, skelbiami duomenys apie nacių represuotus įvairių tautybių dvasininkus. Leidinys iliustruotas istorinėmis nuotraukomis.

Knygos gale pateikiama bibliografija, asmenvardžių ir vietovardžių rodyklės.

Algirdas Žemaitaitis

Reformatui Jonui Mizarui, kunigui, tarnavusiam liuteronų parapijose, vokiečių laikais LELB konsistorijos prezidento Eriko Leijerio išduotas pažymėjimas – leidimas kunigauti

ĮDOMYBĖS

Festivalis „Sielos“

Šiuolaikinės krikščioniškos muzikos festivalis „Sielos“ lapkričio 27 d. vyko Utenoje, organizatorius – Gerosios naujienos centro direktorius Remigijus Jucevičius.

Festivalis „Sielos“ – tęstinis krikščioniškos kultūros projektas, stiprinantis ekumeninį katalikų, protestantų ir kitų krikščioniškų bendruomenių bendravimą, veda į tikėjimo kelią pasiklydusias sielas.

Pirmieji Festivalį giesmėmis pasveikino Vilniaus Šv. Jonų bažnyčios Gospel choras bei operos solistas, evangeliškos bažnyčios „Naujoji Karta“ pastorius Vaidas Vyšniauskas.

Slaptu balsavimu žiūrovai geriausia daina pripažino prie Vilniaus bernardinų bažnyčios susibūrusios grupės „Apaštalai“ kūrinį „Vardan Dievo Tėvo ir Sūnaus, ir Šventosios Dvasios“, o „Sielos 2010“ grupe tapo „Juoda Balta“ iš Jonavos, kurioje repuoja ir kunigas Kastytis Šulčius.

Čekijoje

Čekijoje katalikų ir kitų konfesijų dvasininkams algas moka valstybė. Kunigo vidutinė valstybinė alga dabar sudaro 16 tūkst. litų (2200 litų). Čekijos vyriausybė sprendžia, ar mažinti algas dvasininkams 10 procentų, kaip ir kitiems piliečiams, kuriems darbo užmokestis mokamas iš valstybės biudžeto. Skirtingai nuo kitų biudžetinių, dvasininkų darbo užmokestis didinamas ne dažnai ir sudaro tik 70 procentų šalies vidurkio. Dvasininkų skaičius nedidelis – apie 4,9 tūkst. ir todėl yra svarstoma, ar verta mažinti dvasininkų algas, nes susidarytų gana kukli suma – 90 milijonų litų (daugiau kaip 12 milijonų litų).

Mūsų Atmintis. Kiek galimybės ir jėgos leis, spausdinsime prisiminimus, apybraižų santraukas apie tarpukario Lietuvos ev. reformatų Bažnyčios kuratorius

Kuratorius Jonas Šernas 1910-1978

Lapkričio 18 dieną sukako šimtmetis, kai gimė Štuthofu pragarus praėjęs kaimo vaikas iš Biržų apskrities Nemunėlio Radviliškio valsčiaus Jasiškių kaimo - Jonas Šernas.

„Palaiminti, kurie yra persekiojami dėl teisybės, nes jų yra Dangaus karalystė“, - taip Jam mirus pradėjo nekrologą kun. St. Neimanas.

Jonas Šernas gimė skaitlingoje pasiturinčių ūkininkų, reformatų Jono ir Marijos Šernų šeimoje, kurioje augo penki sūnūs ir penkios dukterys. Vyresnius sūnus Šernai išleido į mokslus, o Jis liko tėvų ūkyje, kaip būsimas paveldėtojas, ūkininkauti. Tačiau gyvenimas susiklostė kitaip. 1943 metų kovo mėnesį jis atvyko į Vilnių aplankyti brolio Jokūbo (mūsų parapijietės Birutės tėvo, kun. Tomo Šerno senelio). Po nepavykusio vokiečių bandymo Lietuvoje suorganizuoti lietuvių SS legioną, buvo uždaryti Vilniaus ir Kauno universitetai bei kitos aukštosios mokyklos, imta gaudyti jaunimą darbams į Vokietiją, o 1943 metų kovo 16 - 17 dienomis buvo suimti, nepaklusę vokiečiams ir neagitavę jaunimo stoti į SS legioną, žymūs Lietuvos visuomenininkai, įvairių profesijų inteligentai. Jokūbas Šernas buvo iškūstas (ne svetimo, o pažįstamo biržiečio) ir įrašytas į išvežtinų į Vokietiją sąrašus. Gestapininkams atėjus areštuoti Jokūbo Šerno, jo tuo metu nebuvo namie, vokiečiai suėmė Joną. Jokūbui pasisekė išsislapstyti, o konclagerio vargus už jį atvargo brolis Jonas. Iš pradžių pateko į Kauno gestapo kalėjimą, po to į Štuthofu koncentracijos stovyklą, kurioje praleido beveik dvejus metus. Tėn sutiko rašytoją Balį Sruogą, kuris aprašė Jį „Dievų miške“, pavadindamas gan įžeidžiamu vardu „bambizas nuo Biržų“. Jonas, būdamas stiprus, tvirtas vyras, rašytojui padėjo išlikti gyvam, išsaugojo mirties ir

kančių lageryje jo parašytų kūrinių rankraščius. Romane „Dievų miškas“ B.Sruoga nelaimės draugus pavardėmis minėdavo tik tuos, kurie mirė, o gyvųjų vardinti vengė, nenorėdamas kokiu nors būdu jiems padaryti nemalonumų. Tad ir Jonas Šernas pateko į memuarų romaną apie vargus Štuthofe, ne pavarde, o pravarde „bambizas nuo Biržų“.

Frontui artėjant prie Štuthofu vokiečiai kalinius išvarė į įvairias puses. Prieš išeinant nusilpęs, sergantis prof. B.Sruoga smulkiai prirašytus rankraščio lapelius, sudėliotus nedideliais pakeliais, perdavė likimo draugui Jonui Šernui ir paprašė juos išsaugoti. Tai nebuvo lengva. Lagerininkų būrį, tarp kurių buvo ir J. Šernas, esesininkai nuvarė atgal į Štuthofą, kur visiškai nebuvo ko valgyti. Pavasaris buvo šaltas. Lagerį bombardavo anglai. Vėliau jūroje susodintus į laivus kalinius norėjo nuskandinti vokiečiai. Vargais negalais J. Šernas pasiekė Daniją. Juos priglaudė anglų kariviai. Iš kelių tūkstančių kalinių

išsigelbėjo tik apie 800. „Po trijų mėnesių atsidūrėm Švedijoje. Čia ir perdaviau dr. Starkui B.Sruogos raštus“, - rašė J.Šernas Rockford'e 1972 IV 22.

Per Švediją pasiekė Amerikos krantus ir „su Dievo malone pragyveno laisvėje 28 metus“, - rašė nekrologe kun. St. Neimanas.

Jonas Šernas nuoširdžiai dirbo ir rėmė išeivijos lietuvių reformatų parapiją, buvo išrinktas Bažnyčios kuratoriumi, taip pat aktyviai darydavosi išeivijos lietuvių organizacijose, rėmė jas.

Giliai įstrigę konclagerio pergyvenimai, vargai, persekiojimai ir laisvėje gyvenant, ramiai dirbant, Jo nepaleido, sekino širdį, Jonas nuolat kentė persekiojimo baimę. 1978 m. rugsėjo 22d. ryte, važiuojant į darbą Sundstrand Rockford Factory, sunegalavo širdis, Jonas buvo nuvežtas į ligoninę. Vakare, saulei leidžiantis, apsuptas susirūpinusių brolių Petro ir Adomo šeimos narių, sūnėnų, dukterėčių, norinčių pagelbėti gydytojų, apleido šį pasaulį.

Išeivijos lietuvių reformatų Bažnyčios kuratorius Jonas Šernas buvo palaidotas Rockford'o Greenwood kapinėse šalia savo vyresnio brolio kuratoriaus Adomo, palaidoto 1973 metais. Jono Šerno karstas, kaip nekaltai kentėjusio, lietuvių patrioto, buvo uždengtas tautine vėliava, prie kapo sugiedotas Lietuvos himnas. Gedulingas pamaldas atlaikė Jono Šerno parapijos - Nem. Radviliškio klebonas, superint. Stasys Neimanas.

**Pasinaudota
„Mūsų sparnai“ Nr. 45, 1978 m.**

Keturi susitikimai su kuratoriumi Martynu Kregžde

1872 10 24 Medeikiuose – 1928 03 13 Panevėžyje

Martynas Kregždė – Bažnyčios kuratorius

Martyno Kregždės pavardę pirmąsyk užtikau 1998 metais, kai buvo išspausdintas Kosto Grundelės sudarytas Lietuvos Ev. Reformatų Bažnyčios Sinodo kuratorių sąrašas. Naudodamasis bažnytiniais archyvais darbštusis Kostas iš 1920-1957 metų laikotarpio surinko daugiau kaip pusantro šimto asmenybių, visapusiškai rėmusių savąjį tikėjimą, už ką Sinodų metu jie išrenkami pilnateisiais Sinodo nariais iki gyvos galvos. Tai labai įvairios asmenybės, Lietuvoje plačiai žinomos ne tik bažnytinėje veikloje. Tai valstybės tarnautojai, visuomenės veikėjai, bankininkai, mokytojai, dvarininkai ir ūkininkai, karininkai. Pvz., 1923 metais kuratoriais buvo išrinkti:

Martynas Kregždė – Panevėžio apskrities policijos viršininkas,

Motiejus Tamulėnas – matininkas, Biržų žemės tvarkytojas,

Petras Žemaitis – Kauno apskrities viršininko įstaigų buhalteris.

Už ką toks pasitikėjimas, pagarba? Apie M. Kregždę pavyko sužinoti tik tiek: ne tik lankė bažnyčia, bet ir aktyviai dalyvavo bendruomenės organizacinėje veikloje. Rėmė darbus, esant būtinybei – pinigais. Domėjosi, rūpinosi tikėjimo brolių gyvenimu. Jeigu kurio parapijiečio ilgiau nesutikdavo bažnyčioje – aiškindavosi kodėl: gal jam kas negerai, gal reikia pagalbos...

Martynas Kregždė – panevėžiečių pagarba pelnęs policininkas

Išsamesnių žinių apie Martyno Kregždės kilmę, staigią mirtį suteikė panevėžietis, buvęs milicininkas – kraštotyrininkas Vytautas Vyšniauskas, paprašęs patikslinti

palaidojimo vietą, domėjosi kapaviete. Jo prašymu ir buvo surasta M. Kregždės kapavietė Pelaniškių kapinių senojoje dalyje, pro kurią ne kartą eita lankant poeto Stanislavo Dagilio kapą.

Bendraujant su panevėžiečiu V. Vyšniausku paaiškėjo, kad visas prasmingas mūsų žemiečio gyvenimas, darbinė veikla susijusi su Panevėžiu. Ne tik keli metai nepriklausomoje Lietuvoje vadovaujant apskrities policijai – laikotarpis, per kurį M. Kregždė spėjo pelnyti pagarbą, pasitikėjimą, bet dar iki Pirmojo pasaulinio karo. Jau tuomet, per keliolika metų jaunuolis lietuvis, dirbdamas tarp rusų valdininkų, buvo pelnęs vietos gyventojų pasitikėjimą taktiškumu, paslaugumu. Jis gerai perprato panevėžiečių gyvenimo būdą, jų ydas. Užsimezges abipusis ryšys buvo toks tvirtas, kad Martyno Kregždės asmenybė tapo neatskiriama, šviesia Panevėžio policijos istorijos dalimi.

Apie Martyną Kregždę išsamiausiai ir šiltai

Biržiečio Vidučio Šeško turiningoje bibliotekoje yra tarpukario mėnesinio leidinio „POLICIJA“ komplektai. Juose ir suradome 1928 metų kovo mėn. numerį, kuriame trys puslapiai skirti Martynui Kregždei. Br. Stasiūnas, Panevėžio miesto ir apskrities viršininkas apie pavaldinį bendradarbį parašė ne tik remdamasis asmeniniais atsiminimais, bet ir to meto policijos archyvo dokumentais. Nekrologinis straipsnis šiltas, dalykiškas ir kartu išsamiai atpasakoja Martyno Kregždės gyvenimo būdą. Pateikiame santrauką:

„Martynas Kregždė, s. Petro, g. 1872 10 14 Medeikiuose, kur praleido paauglystę.

1899 m. pradėjo tarnybą rusų policijoje Panevėžyje. Betarnauda-

mas mokėsi ir Ukmergėje išlaikė IV gimnazijos klases egzaminus, po ko buvo paskirtas ispravniko kanceliarijos vedėju.

Eidamas atsakingas pareigas kiek galėdamas padėjo lietuviams, ypač dvasininkijai, kuri tuo metu buvo labai persekiojama.

1915 m. evakuojamas į Kostromą Rusijoje, kur mobilizuojamas į carinę kariuomenę. Po 1918 m. buvo priverstas tarnauti ir Sovietų valdžiai.

Į Lietuvą grįžo tik 1928 m. liepą ir vėl apsisotojo Panevėžyje.

Tarnybą pradėjo vietos intendantūroje. Vėliau buvo paskirtas miesto ir apskrities naujokų ėmimo komisijon.

1924 04 15 Martynas Kregždė paskiriamas Panevėžio miesto ir apskrities policijos vadu. Į darbą visada ateidavo keliolika minučių prieš prasidedant darbo valandoms, o išeidavo paskutinis. Padirbėdavo vakarais. Pasakodavo, kad dabar tai lengva, teikia malonumo, o rusų laikais lietuviui norint išsilaikyti tarnyboje tekdavo dirbti iki paryčių.

Laisvoje Lietuvoje jam rūpėjo tiktai darbas ir tai, kad niekada nebereiktų tarnauti svetimos šalyse ar savoje svetimiams.

Kovo 13 d. į darbovietę M. Kregždė vėlavo. Buvęs pas gydytojus pasitikrinti sveikatos. Padaręs apskrities viršininkui tarnybinių pranešimą, gavo pasiūlymą eiti namo. Ilsėtis. Nes jau anksčiau turėjo širdies sutrikimų. Bet nuo trumpalaikio poilsio atsisakė. Darbovietėje jis jaučiasi geriau. Namuose – nuobodoka. O rimtesniam gydymui prašysias išleidžiamas pagražėjus orams.

Apskrities viršininkui tarnybinais reikalais išvažiavus į Raguvą, vietoje likęs M. Kregždė perėmė pastarojo pareigas. Įsikūręs viršininko kabinete skaitė, pasirašinėjo

raštus. Taip besidarbuojant ir ištiko dar vienas širdies smūgis. Lemtingas.

Biržų apskrities viršininkas p. Rozmanas, gerai pažinojęs M. Kregždę bei jo braižą, vėliau gavęs tądien pasirašytą jo raštą, pastebės, kad braižas jau ne tas. Tai liudija, kad dirbta iki paskutinės minutės, jau vėl susilpnėjęs širdies darbui.

Iki užtarnautos pensijos bebūvo likę keli mėnesiai. „Jeigu laikys – tarnaučiau...“ atsakęs į paklausimą kaip elgsis sulaukęs pensijos. Buvo nevedęs. Namai, šeima nerūpėjo. Visą save atidavė darbui.

Gražiai velionį Martyną palėdėjo vietos valdininkija, kariuomenės vadovybė: apygardos viršininkas gen. Tamašauskas, pulko vadas Giedrys, kiti karininkai, minia eilinių panevėziečių. Laidotuvių procesiją vedė ev. reformatų kun. prof. P. Jakubėnas. Nuo liuteronų bažnyčios iki

miesto pakraščio eisena graudino gedulo maršu. Miesto pakraštyje paskutinį atsisveikinimo žodį pasakė Piliečių apsaugos departamento atstovas p. Girštautas, po kurio kalbos velionis buvo išvežtas Biržų pusėn.

A. a. Martynas Kregždė paliko Panevėžio policijai gražų pavyzdį, tai uolumą, sąžiningumą ir begalinį darbštumą.“

Taip užbaigiamas nekrologas apie mūsų žemietį.

Martyno Kregždės kapavietė patikimose rankose

2010-ųjų kovo pabaigoje minint pirmojo Nepriklausomos Lietuvos Biržų policijos vado Mykolo Jašinsko šimtąjį gimtadienį patyriau, kad tai nėra atsitiktinis, vienkartinis renginys. Buvę Biržų policininkai – pensininkai istorinių asmenybių gerbėjai su bendraminčiais rėmėjais panašia kryptimi dirba ir

dirbs nuolatos. Neapsirikta.

Šių metų spalio vidury biržiečiai, važiudami į Biržų girią nugrėbstyti lapų nuo partizanų kapaviečių, pakeliui stabtelėjo Pelaniškių kapinėse prie buvusio Panevėžio apskrities policijos vado Martyno Kregždės kapavietės. Apšlavė, sutvarkė.

Pasigėrėjo originaliu biržiečio akmenkalio Kamarausko akmeniniu kryžiumi – paminklu ir sutarė, kad čia pavasarį vasarą reiks atvažiuoti dar ir dar. Negi prašysi, kad atvažiuotų panevėziečiai... Nėra pagrindo netikėti Petro Motiejūno ir Vidučio Šeško ryžtu. Jų įsitikinimu reikia mažiau politikuoti tuščiai malant liežuviais, o daugiau dirbti rankomis. Iš to išvada – Martyno Kregždės kapavietė patikimose rankose.

**Jonas Dagilis,
Biržų kraštotyrininkas**

Lietuvos Biblijos skaitymo draugija išsirinko naują tarybą

2010 m. gruodžio 11 d. įvyko eilinė Lietuvos Biblijos skaitymo draugijos (LBSD) generalinė asamblėja – metinis susirinkimas.

Asamblėjos darbe dalyvavo viešnia iš Norvegijos, Švento Rašto Sąjungos (Sripture Union) Europos pareigonio koordinatore Jorunn

Sjaastad.

Šiame metiniame susirinkime buvo aptarta Draugijos buvusi ir būsima veikla: vaikų vasaros stovyklų organizavimas, vadovų joms rengimas, Biblijos kasdienio skaitymo „Bibliją skaitome kasdieną“ planelių spausdinimas ir platinimas, priimti nauji nariai. Vadovauti Draugijos darbui ateinantiems trejiems metams buvo išrinkta nauja taryba: pirmininku – Artūras Rulinskas, pavaduotoju – Klaidas Ivaškevičius, abu Laisvųjų krikščionių Bažnyčia, nariais: Jana Štutaitė Šniūrevičienė, Romos katalikų Bažnyčia, Solveiga Čužiauskienė, Laisvųjų krikščionių Bažnyčia, Karolis Skausmenis, Ev. liuteronų Bažnyčia ir Viktorija Liauškaitė bei Aldona Šernienė, Ev. reformatų Bažnyčia.

**GA sekretorė
Daliya Gudliauskienė**

INFORMACIJA

■ **Lapkričio 18 d.** Biržų rajono savivaldybėje lankėsi leidyklos „Versmė“ vadovas Petras Jonušas ir planuojamos leisti „Lietuvos valsčių“ monografijos „BIRŽAI“ vyriausiasis redaktorius bei sudarytojas, Lietuvos rašytojų sąjungos narys Arvydas Valionis. Lokaline monografija „Biržai“ bus viena iš šimtatoms „Lietuvos valsčių“ serijos dalių. Tai būtų 1200-2200 puslapių, gausiai iliustruotas istorinėmis ir dabarties fotografijomis, žemėlapiams, archyvų dokumentų faksimilėmis leidinys, jį planuojama parengti spaudai 2014 m. Prie monografijos rengimo dirbs grupė žinomų istorikų, kultūrologų, archeologų, sociologų bei kitų mokslo sričių specialistų. Bus skyrius ir apie Biržų krašto konfesijas. Lokalinių monografijų serija „Lietuvos valsčiai“ pradėta leisti 1994 m. Šiuo metu jau išleista 18 monografijų.

Kornelijus Šišla

■ **Gruodžio 7 d.** Vilniaus Mokytojų namų Mažojoje salėje įvyko Lietuvos Reformacijos istorijos ir kultūros draugijos kartu su LERJD „RADVILA“ renginys – radvilėno, istoriko Kornelijaus Šišlos paskaita: „Reformatų ir liuteronų jaunimo santykiai nepriklausomos Lietuvos laikotarpiams. Istorija ir dabartis“. Renginį pagyveno Vilgailė Striužaitė, su draugais padainavusi kelionėse po Indiją ir Afriką gimusius savo kūrinėlius.

■ **Gruodžio 10 d.** Vilniaus evangelikų liuteronų bažnyčioje Kalėdiniu koncertu savo šešerių metų gimtadienį paminėjo Vilniaus evangelikų liuteronų bažnyčios ansamblis ADOREMUS, vadovė Renata Moraitė. Fortepijonu skambino Indrė Gerikaitė, fleita griežė Anželika Daunoravičiūtė, koncertą vedė aktorius Eimantas Bareikis.

VELB ansamblis ADOREMUS

Sveikiname parapijietes

VALERIJA KRASIUKĖNAITE GLINSKIENE,
gruodžio 10 d. atšventusių 90 metų jubiliejų

RIMA MEKAITE,
gruodžio 8 d. atšventusių 60 metų jubiliejų

*Linkime stiprios sveikatos,
Dievo vedimo ir puikių ateities metų!*

Vilniaus ev. reformatų parapijos taryba

A.A.

*Juk mes patys – lyg vakar užgimę ir nieko nežinome. Mūsų
dienos žemėje – tik šešėlis! /Job 8,9/*

*Nuoširdžiai užjaučiame
Aliną Donatą Rydelytę Stungurienę,
mirus mylimai SESEI DALLAI*

Vilniaus ev. reformatų parapijos Taryba

A.A.

*Mirus jauniausiam a.a. kun. Mykolo Franko
SŪNUI STASIUI, užuojautos žodžius tariame
seseriai Ernai ir broliui Kostui*

Tegu Jus paguodžia Psalmisto žodžiai:

„Viešpatie, Tu buvai mūsų užuovėja per kartų kartas.

*Pirmiau negu kalnai buvo sukurti,
žemė ir pasaulis sutverti,*

Tu nuo amžių iki amžių Dievas!

Tu gražini mus į dulkes, sakdamas:

„Sugrįžkite, žmonių vaikai!“

...Tu užbaigi žmonių gyvenimą miegu;

*jie lyg žolė, kuri auštant išdygsta, rytą sužaliuoja ir žydi,
o vakare nuyvsta ir nudžiūsta“*

/Ps 90, 1-6/

„Vilniaus reformatų žinių“ leidėjai

A.A.

*Mirus mylimai Mamytei, Močiutei, Tetai
ELENAI BURBULYTEI BURBULIENEI,
nuoširdžiai užjaučiame dukras Renatą ir Ritą,
sūnų Ričardą, anūkę Aidutę ir visus,*

kuriems Dievo buvo skirta Ją pažinoti ir mylėti

*Jau gražiai miegok, jau gana budėjai ir linksmiau giedok, ne
kaip čia galėjai...*

Atlikta kova – jau dangaus alga. /LELB Giesmių knygelė/

Vilniaus ev. reformatų parapijos Taryba

*Lietuvos reformatų Bažnyčios
vadovybė:*

Lietuvos ev. reformatų (Sinodo)
Bažnyčios Konsistorijos
prezidentas
krt. dr. Mykolas Mikalajūnas
mob. 8 686 24 562

Lietuvos reformatų dvasininkai:

Gen. superintendentas
kun. Tomas Šernas

gyv. Vilniuje, tel. 213 1810
mob. 8 687 56 846

Vicesuperintendentas
kun. Rimas Mikalauskas

gyv. Biržuose, mob. 8 686 66 383,

kun. Raimondas Stankevičius
gyv. Vilniuje, tel. 8 5 240 6595
mob. 8 655 43 678

kun. Sigita Švambarienė
gyv. Biržuose, mob. 8 681 66 661

kun. Tomas Sakas
gyv. Klaipėdoje, mob. 8 656 45 016

kun. dr. Kęstutis Daugirdas
(gyv. Vokietijoje)

diak. Gitana Gasiūnaitė
gyv. Prahoje
el. p. saules_miestas@yahoo.com

lekt. Evaldas Tamariūnas
gyv. Vilniuje, mob. 8 682 12 375

Parapijos vadovybės telefonai:

Seniūnų tarybos pirmininkė
Vida Cupreva 236 3224 d.,
mob. 8 673 04 537,

pavaduotoja Danguolė Juršienė
219 1109 d., 241 6981 n.,
mob. 8 612 20 402

Seniūnės:

Dalija Gudliauskienė
242 9118, mob. 8 685 74 951,

Donata Indriūnaitė
mob. 8 673 84 929

Olga Tamulėnaitė
277 0314, mob. 8 626 50 879

Laiškus redakcijai galite rašyti

Laisvės pr. 55-10 LT-07190, Vilnius
Dalijai Gudliauskienei

El. paštas: dalija@mail.lt,

**Parengė Dalija Gudliauskienė,
Korektorė Dalia Pronskietytė**

Leidėjas:

Vilniaus ev. reformatų parapija
Tiražas 100 egz.

Leidėjai straipsnius taiso ir trumpina
savo nuožiūra

9 1772029 5120001